

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
проф. Безлюдний О. І.

« 27 »

2017 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

«ФІЛОСОФІЯ»

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

Умань – 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою вступного випробування з філософії для третього освітньо-наукового рівня є перевірка знань та вмінь абітурієнтів.

Здобувач повинен **знати**:

основний зміст усіх розділів дисципліни, напрями історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну і світову філософію, філософські способи мислення, основні філософські принципи та першоджерела, світоглядно-гуманістичний зміст філософії, її людинотворчу природу.

Здобувач повинен **вміти**: на основі ґрунтовного, фундаментального знання філософії опанувати самостійний стиль мислення, засвоїти специфіку філософського осягнення дійсності, формувати свою власну позицію, застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення та суспільства як самоорганізованої системи.

«ФІЛОСОФІЯ»

Змістовий модуль I. Світогляд і філософія. Основні етапи і напрями розвитку філософії.

Тема 1. Філософія, її походження, проблематика та функції.

Походження терміна «філософія». Світогляд і філософія. Особливості історичного виникнення філософії. Предмет філософії. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва. Філософські проблеми та дисципліни. Функції філософського знання.

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу.

Особливості східного та західного типів філософствування. Філософські школи Стародавньої Індії (веданта, міманса, вайшешика, санкх'я, ньяя, йога, буддизм, джайнізм, чарвака-локаята). Давньокитайська філософія (Конфуцій, Лао-цзи).

Тема 3. Філософія Давньої Греції.

Поняття античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості. Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен). Геракліт Ефейський. Елейська школа (Ксенофан, Парменід, Зенон, Мелісе). Емпедокл і Анаксагор. Атомістична школа. Піфагорейці. Протагор і софісти. Сократ, Платон, Арістотель. Стоїцизм. Скептицизм. Неоплатонізм.

Тема 4. Середньовічна філософія.

Витоки християнської філософії. Патристика. Августин Блаженний. Схоластика. Тома Аквінський. Реалізм і номіналізм. Арабська філософія (аль-Кінді, аль-Фарабі, Ібн-Сіна, аль-Газалі, Ібн-Рушд). Мойсей Маймонід.

Тема 5. Філософія Нового часу.

Духовні процеси у Європі Нового часу та особливості розвитку філософії. Філософія Ф. Бекона і Р. Декарта. Матеріалізм Т. Гоббса. Поняття субстанції в філософії Б. Спінози.

Тема 6. Німецька класична філософія.

Специфіка і місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. І. Кант – творець німецької класичної філософії. Абсолютний ідеалізм Г. Гегеля.

Змістовий модуль II. Сучасна філософія. Гносеологія.

Тема 1. Історико-філософський процес у Європі XIX ст.

А. Шопенгауер як фундатор філософії життя. Світ як воля і уявлення. Екзистенціалізм С. К'єркегора. Переоцінка цінностей, нігілізм, воля до влади у творчості Ф. Ніцше.

Тема 2. Сучасна світова філософія.

Передумови становлення марксизму та його філософії. Проблема відчуження людини, її пригноблення і свободи, ідея самозвільнення індивідів. Соціально-практична орієнтація марксистської філософії. Ленінська версія марксизму. Екзистенціалізм Ж.-П. Сартра і А. Камю. Психологія З. Фрейда. Психологія Е. Фрома.

Тема 3. Проблема пізнання у філософії.

Поняття пізнання та його види. Гностицизм і агностицизм. Рівні і форми пізнання. Проблема істини в пізнанні. Істина та якісні характеристики знання.

Тема 4. Філософія релігії.

Філософія релігії як особливий тип філософствування. Доведення буття Бога у філософії релігії. Проблема добра, зла і людської свободи. Проблема насильства і ненасильства в християнстві.

Тема 5. Філософський аналіз насильства і ненасильства в суспільному розвитку.

Системний підхід у з'ясуванні принципів насильства і ненасильства. Суб'єктивна і об'єктивна детермінація насильства і ненасильства на рівні індивіда та суспільства. Методи, форми, типи і об'єкти насильства. Методи і типи ненасильства.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь здобувача під час вступного випробування

Високий рівень	
195,2 – 200,0	здобувач ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами

	дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу філософських явищ і процесів, наводить приклади філософських досліджень.
190,5- 194,3	здобувач ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу філософських явищ, наводить приклади філософських досліджень.
181,0 - 189,5	здобувач ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу філософських явищ, наводить приклади філософських досліджень.
Достатній рівень	
171,5 – 180,0	здобувач виявляє достатні знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Здобувач уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
162,0 - 170,5	здобувач виявляє достатні знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Здобувач уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.
152,5 – 161,1	здобувач виявляє достатні знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Здобувач уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
Середній рівень	

143,0 – 151,6	здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на рівні відтворення, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
133,5 – 142,1	здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на рівні відтворення, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
124,0 – 132,6	здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на рівні відтворення, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
Низький рівень	
118,0 – 123,4	здобувач виявляє поверхневі знання з дисципліни; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає порушення норми літературної мови.
112,0 – 117,4	здобувач виявляє поверхові знання з дисципліни; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.
106,0 – 111,4	здобувач виявляє поверхові знання з дисципліни; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; неправильно відповідає на запитання; допускає грубі порушення норм літературної мови.

Література

основна

1. Габрієлян О.А., Кальной І.І., Цветков О.П. Філософія історії. – К.: Академвидав, 2010. – 216 с.
2. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів:Новий Світ, 2000, "Магнолія плюс", 2006. – 506 с.
3. Причепій Є. М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:Видавничий центр «Академія», 2009. – 592 с.
4. Русин М.Ю., Огородник І.В. Історія української філософії. – К.: Академвидав, 2008. – 624 с.
5. Щерба С.П. Філософія. –К.: Кондор, 2007. – 452 с.
6. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
7. Бертран Рассел. Історія західної філософії. – К.: „Основи”, 1995. – 759с.
8. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – К.: „Генеза”, 1996. – 558 с
9. Брайєн Девіс. Вступ до філософії релігії. – К.: „Основи”, 1996. – 269 с.

додаткова

1. Августин Блаженный. Исповедь. М., 1992.
2. Августин Блаженный. О граде Божиим: В 4 т. М., 1994.
3. Андрущенко В., Губерський Л., Зуєв В. Проблема гуманізму в сучасній філософії. К., 1994.
4. Антология мировой философии. Т. 1. М., 1969 -1972.
5. Аристотель. Метафизика. М., 1991. Ч.1.
6. Асмус В.Ф. Античная философия. М., 1999.
7. Бергсон А. Два источника морали и религии. М., 1994.
8. Бердяев Н.А. Самопознание. М., 1991.
9. Бердяев Н.Н. Смысл истории. М., 1990.
- 10.Бердяев Н.А. Философия неравенства: Письмо к недругам по социальной философии // Русское зарубежье: Из истории социальной и правовой мысли. Л., 1991.
- 11.Булатов М.О. Ноосфера і проблема людства // Філософія. Світ людини. К., 1999.
- 12.Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма // Вебер М. Избранные произведения. М., 1990.
- 13.Вернадский В.И. Несколько слов о ноосфере // Русский космизм: Антология философской мысли. М., 1993.

14. Виндельбанд В. История древней философии. К., 1995.
15. Гаврилишин Б. Дороговкази у майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові. К., 1990.
16. Гайденко В.П. Проблемы рациональности на исходе XX века // Вопросы философии. 1991. №6.
17. Гайденко П. История греческой философии в ее связи с наукой: Учебное пособие для вузов. М.; СПб., 2000.
18. Гайденко П. История новоевропейской философии в ее связи с наукой: Учебное пособие для вузов. М.; СПб., 2000.
19. Гегель Г.В.Ф. Лекции по философии истории. СПб., 1993.
20. Генон Р. Кризис современного мира. М., 1991.
21. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. М., 1991.
22. Головкич Б.А. Філософська антропологія. К., 1997.
23. Горський В.С. Історія української філософії. К., 1996.
24. Горошовський М. Проблема прогресу в українській соціальній філософії (XIX перша чверть XX ст..) // Філософ. і соціол. думка. 1993. № 3.
25. Григорьева Т.П. Дао и Логос (встреча культур). М., 1992.
26. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. 2-е изд., испр. и доп., 2001.
27. Гуревич А.Я. Средневековый мир. М., 1990.
28. Гуревич П.С. Философская антропология. М., 1997.
29. Гусев В.І. Західноєвропейська філософія XV-XVIII ст.. К., 1995.
30. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу. К., 2000.
31. Гуссерль Э. Кризис европейского человечества и философия // Культурология. XX век: Антология. М., 1995.
32. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. М., 1991.
33. Дао дэ Цзин // Дао: гармония мира. Москва-Харьков, 1999.
34. Завадская Е.В. Культура Востока в современном западном мире. М., 1997.
35. Заїченко Г. Долі філософії та культури наприкінці XX сторіччя // Філософ. і соціол. думка. 1998. - № 1-2.
36. Зиммель Г. Конфликт современной культуры // Избранное: В 2т. М., 1996.
37. Знание и традиции в мировой философии: сборник статей. М., 2001.
38. Ивин А.А. Философия истории: Учебное пособие. М., 2000.
39. Ильенков Э.В. Философия и культура. М., 1991.
40. История философии: Запад. Россия. Восток. В 3-х т. М., 1996.
41. Карпенко А.С. Фатализм и случайность будущего. М., 1990.

42. Кондзьолка В.В. Історія середньовічної філософії: Навч. посібник. Львів, 2001.
43. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. Львів, 1993.
44. Коплстон Ф. Історія середньовічної філософії. К., 1997.
45. Крымский С.Б. Философия как путь человечности и надежды. К., 2000.
46. Кузьменко В.Л., Романчук О.К. На порозі надцивілізації (роздуми про майбутнє). Львів, 1991.
47. Кутирєв В.О. Людина і світ: три парадигми взаємодії// Філософ. і соціол. думка. 1991. № 7.
48. Кьєркегор С. Наслаждение и долг. К., 1994.
49. Кьєркегор С. Страх и трепет. М., 1993.
50. Лосев А.Ф. Очерки античного символизма и мифологии. М., 1993.
51. Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. М., 1991.
52. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. М., 1994.
53. Лукьянов А.Е. Истоки Дао. Древнекитайский миф. М., 1992.
54. Любутин К.Н. Человек в философском измерении. Свердловск, 1991.
55. Лютер М. Время молчания прошло. Избранные произведения 1520-1526 гг. М., 1993.
56. Максимов С.І. Особистість і суспільство. Харків, 1993.
57. Ницше Ф. Сочинения. В 2-х томах. М., 1990.
58. Ницше Ф. Так казал Заратустра. К., 1993.
59. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. К., 1999.
60. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. К., 1997.
61. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия. М., 1991.
62. Ортега-и-Гассет Х. Бунт мас // Хроніка. 2000 №1-2.
63. Ортега-и-Гассет Х. Вибрані твори. К., 1994.
64. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т.1,2. К., 1994.
65. Проблема человека в западной философии. М., 1988.
66. Римские стоики: Сенека, Эпиктет, Марк Аврелий. М., 1995.
67. Розанов В.В. Религия. Философия. Культура. М., 1992.
68. Розвиток філософської думки в Україні. К., 1994.
69. Сартр Ж.-П. Нудота. Мур. Слова. К., 1993.
70. Сартр Ж.-П. Стена. Избранные произведения. М., 1992.
71. Сартр Жан-Поль. Буття і Ніщо. Нарис феноменологічної онтології (фрагменти)// Філософ. і соціолог. думка. 1995. №№ 5-6, 9-10.
72. Світова філософія. Фундаментальні проблеми філософії. /За ред. В.Л. Петрусенко. Львів, 1998.

- 73.Таранов П.С. 120 філософов. Анатомія мудрости. В 2-х т. Симферополь, 1997.
- 74.Тихолаз А.Г. Геракліт. К., 1995.
- 75.Тойнбі Арнольд Дж. Мой взгляд на историю // Тойнбі А. Дж. Цивілізація перед судом історії. М., 1995.
- 76.Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. Скорочена версія томів I-УІ Д.Ч. Сомермелла: У 2т. К., 1995.
- 77.Фромм Э. Бегство от свободы. М., 1990.
- 78.Фромм Э. Душа человека. М., 1992.
- 79.Фромм Э. Иметь или быть. М., 1990.
- 80.Хофмайстер Х. Что значит мыслить философски. СПб., 2000.
- 81.Чанышев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. М., 1991.
- 82.Человек: Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии / Редкол.: И.Т. Фролов и др. Сост. П.С. Гуревич. В 2-х ч. М., 1991; 1995.
- 83.Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность. М., 1992.
- 84.Шпенглер О. Закат Европы. М., 1993.
- 85.Ясперс К. Смысл и назначение истории. М., 1991.

довідники, словники, енциклопедії, хрестоматії

1. Современная западная философия: Словарь. М., 1991.
2. Современная западноевропейская философия. Словарь. М., 1992.
3. Современная философия науки. Хрестоматия. М. 1994.
4. Современная философия: словарь и хрестоматия. Ростов-на-Дону, 1995.
5. Современный философский словарь. Лондон; Франкфурт-на-Майне; Париж; Люксембург; Москва; Минск, 1998.

Затверджено на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Протокол №6 від 25 січня 2017 року

Голова комісії

проф. Степико М. Т.